

Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het voltijds gewoon secundair onderwijs

1. Doelstelling van het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers

Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers moet het voor de betrokken leerlingen mogelijk maken hun leerloopbaan in het regulier secundair onderwijs of desgevallend ruimer in vervolgonderwijs met succes voort te zetten. Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers bevat daarom eerst een onthaaljaar. Het leerprogramma van het onthaaljaar is zeer sterk gericht op het verwerven van het Nederlands en op integratie/inburgering. Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers is echter niet beperkt tot een onthaaljaar, maar omvat ook ondersteuning, begeleiding en opvolging van gewezen anderstalige nieuwkomers en coaching van leerkrachten in het vervolgonderwijs.

2. Voorwaarden voor de toekenning van de specifieke uren-leraar

Onthaalonderwijs wordt georganiseerd door hetzij een of meer voltijds secundaire scholen binnen een scholengemeenschap, hetzij door een voltijds secundaire school die niet tot een scholengemeenschap behoort.

2.1. Organisatorische voorwaarden

2.1.1. Indienen van een aanvraag

De scholengemeenschap is de instantie die namens haar school of scholen een gemotiveerde aanvraag tot oprichting van onthaalonderwijs moet indienen bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten van het Ministerie van Onderwijs en Vorming. De aanvraag wordt uiterlijk ingediend op 1 mei van het voorafgaande schooljaar.

2.1.2. Definitie anderstalige nieuwkomer

Een leerling wordt beschouwd als anderstalige nieuwkomer en kan als regelmatige leerling tot het onthaaljaar toegelaten worden wanneer hij voldoet aan alle volgende voorwaarden:

- o op 31 december volgend op de aanvang van het schooljaar enerzijds minstens twaalf jaar en anderzijds geen achttien jaar geworden zijn;
- o een nieuwkomer zijn, dat wil zeggen maximaal 1 jaar ononderbroken in België verblijven;
- o niet het Nederlands als thuistaal of moedertaal hebben;
- o onvoldoende de onderwijstaal beheersen om met goed gevolg de lessen te kunnen volgen;
- o maximaal negen maanden ingeschreven zijn (vakantiemaanden juli en augustus niet inbegrepen) in een school met het Nederlands als onderwijstaal.

Een anderstalige nieuwkomer die officieel verblijft in een open asielcentrum en die op 31 december volgend op de aanvang van het schooljaar minstens twaalf jaar en geen achttien jaar geworden is, kan ook als regelmatige leerling tot het onthaaljaar worden toegelaten.

Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers is niet bedoeld voor buitenlandse jongeren die in een secundaire school tijdelijk worden ingeschreven in het kader van een uitwisselingsprogramma.

2.1.2.1. Bewijslast

Om vast te stellen of een leerling in het onthaaljaar aan de voorwaarden met betrekking tot de verblijfsduur en de thuis- of moedertaal voldoet, moet de persoon die het ouderlijk gezag uitoefent of de minderjarige leerplichtige leerling in rechte of in feite onder zijn bewaring heeft een schriftelijke verklaring op eer invullen. Deze verklaringen blijven in de school ter beschikking van de verificateur. Met de verklaring op eer voor het beantwoorden aan de tweede voorwaarde wordt echter geen rekening gehouden indien in het inschrijvings- of leerlingendossier documenten aanwezig zijn die deze verklaring tegenspreken. De directeur van de school bepaalt in overleg met de betrokken leraars of de leerling in kwestie de onderwijstaal onvoldoende beheerst om met goed gevolg de lessen te kunnen bijwonen.

Met een attest van het asielcentrum waar hij verblijft, toont een leerling aan dat hij voldoet aan de voorwaarde om als anderstalige nieuwkomer beschouwd te worden en om toegelaten te worden tot het onthaaljaar.

2.1.2.2. Afwijkingsmogelijkheden

Voor individuele leerlingen kan in uitzonderlijke en bijzondere omstandigheden van de voorwaarden met betrekking tot leeftijd, verblijfsduur en schoolloopbaan in het Nederlandstalig onderwijs afgeweken worden. Scholen konden hiervoor een gemotiveerde aanvraag indienen bij het AgODi. De bevoegdheid om af te wijken van bovenvermelde voorwaarden wordt bij de toelatingsklassenraad gelegd mits:

1. de toelatingsklassenraad een gunstige en gemotiveerde beslissing neemt uiterlijk 25 lesdagen na aanvang van de regelmatige lesbijwoning;

2. De klassenraad ten minste uit alle stemgerechtigde leden en een afgevaardigde van het betrokken Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB) bestaat;

3. Voor de toegestane afwijking wordt de gunstige en gemotiveerde beslissing van de toelatingsklassenraad opgenomen in het leerlingendossier en ter inzage gelegd op school voor de verificateur.

Voor de regularisatie van de laattijdige inschrijving van de anderstalige nieuwkomer moet geen afwijking voorzien worden.

2.1.3. Vereist aantal anderstalige nieuwkomers

Er geldt GEEN minimumnorm "anderstalige nieuwkomers".

2.1.4. De 'contactschool'

In het geval onthaalonderwijs wordt georganiseerd binnen een scholengemeenschap wordt de school van die scholengemeenschap als contactschool aangeduid voor AgODi. De contactschool fungeert dus niet als individuele school maar treedt op in functie van de scholengemeenschap indien meerdere scholen van deze scholengemeenschap onthaalonderwijs inrichten.

In het geval onthaalonderwijs wordt georganiseerd door een school buiten een scholengemeenschap dan is het begrip "contactschool" als dusdanig niet van toepassing.

Het voorgaande kan niet los worden gezien van de programmatieregeling voor onthaalonderwijs: binnen een scholengemeenschap gebeurt de programmatieaanvraag namens die scholengemeenschap door het bestuur van de contactschool, buiten een scholengemeenschap gebeurt de programmatieaanvraag door een schoolbestuur per afzonderlijke school die onthaalonderwijs wenst te organiseren.

2.1.5. Overleg en coördinatie

Met het oog op de pedagogisch-didactische en de organisatorische afstemming moet een gestructureerd en systematisch overleg door de scholengemeenschap georganiseerd worden.

2.1.6. Samenwerking met het CLB

In samenwerking met het betrokken Centrum voor leerlingenbegeleiding wordt sterke aandacht besteed aan de begeleiding en oriëntering van de anderstalige nieuwkomer aansluitend op zijn of haar intrinsieke capaciteiten.

2.2. Inhoudelijke voorwaarden

2.2.1. Ontwikkelingsdoelen

Vanaf het schooljaar 2010-2011 gelden voor het onthaalonderwijs de ontwikkelingsdoelen "Nederlands voor nieuwkomers in de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers".

2.2.2. Uitwerken van een leertraject

De deelnemende school of scholen verbinden zich er toe voor elke anderstalige nieuwkomer een leertraject uit te werken dat voldoet aan de ontwikkelingsdoelen van het onthaalonderwijs. Voor elke anderstalige nieuwkomer wordt een individueel leertraject uitgewerkt waarin het niveau doorheen het jaar voor elke leerling wordt bijgesteld rekening houdend met zijn mogelijkheden en tussentijdse resultaten. De doelstellingen van het onthaaljaar vormen daarvoor het kader.

Zie <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13123#2-2-2>

2.2.3. Nascholing

De deelnemende school of scholen verbinden zich er toe de personeelsleden het recht op deelname te garanderen op nascholing over taalvaardigheidsonderwijs Nederlands, intercultureel onderwijs.

De school zal de nascholing omtrent taalvaardigheid Nederlands en intercultureel onderwijs opnemen in haar aanbod.

2.2.4. Ondersteuning

De deelnemende school of scholen nemen initiatieven tot ondersteuning van deze leerlingen. Deze ondersteuning gebeurt zowel tijdens de periode van het onthaaljaar alsook bij en na de overgang naar het regulier onderwijs.

De ondersteuning gebeurt binnen de scholengemeenschap en kan ook in samenspraak gebeuren met de school of meerdere scholen van een andere scholengemeenschap. Met name voor het opvolgen en begeleiden van

leerlingen die bij de overstap naar het regulier onderwijs van scholengemeenschap veranderen is dit zeer relevant.

Scholengemeenschappen die onthaalonderwijs inrichten, krijgen extra uren-leraar om in ondersteuning te voorzien na de overstap naar het regulier onderwijs.

2.3. EEN OPTIE: de vrije besteding van vier wekelijkse uren-leraar onthaal per anderstalige nieuwkomer in het onthaaljaar

Het wekelijkse lessenrooster van het onthaaljaar beslaat minstens 28 uren-leraar en hoogstens 32 uren-leraar (inclusief godsdienst/niet-confessionele zedenleer/eigen cultuur en religie/cultuurbeschouwing en 4 vrij te besteden uren).

Het leerprogramma van het onthaaljaar is zeer sterk gericht op het verwerven van het Nederlands. Om die reden worden, met uitsluiting van de uren-leraar voor godsdienst of niet-confessionele zedenleer, eigen cultuur en religie of cultuurbeschouwing, in principe alle uren-leraar uitsluitend gebruikt voor het aanleren van Nederlands. Toch kan door de school per anderstalige nieuwkomer maximaal 4 wekelijkse uren-leraar anders ingevuld worden dan voor het aanleren van Nederlands.

3. Bekrchtiging van de studie

Bij het beëindigen van de volledige effectieve periode dat de anderstalige nieuwkomer het onthaaljaar als regelmatige leerling heeft gevolgd, krijgt hij een attest van regelmatige lesbijwoning in het onthaaljaar. Dit attest geeft recht op vrijstelling van de inburgeringsplicht in het kader van het Vlaams inburgerings- en integratiebeleid op voorwaarde dat de leerling het onthaaljaar gedurende een volledig schooljaar heeft gevolgd, zijnde ten minste negen maanden (juli en augustus niet inbegrepen) verspreid over 1 of twee schooljaren.

Het moment waarop een anderstalige nieuwkomer het attest van regelmatige leerling verkrijgt 1 kan doorstromen naar vervolgonderwijs, hangt dus samen met zijn eigen individueel traject. Dit komt er bijvoorbeeld op neer dat de leerling doorstroomt naar het vervolgonderwijs:

- o ofwel in de loop van het schooljaar waarin met het onthaaljaar is gestart
- o ofwel na voltooiing van het schooljaar waarin met het onthaaljaar is gestart
- o ofwel in de loop van het (tweede aansluitende) schooljaar waarin – na verkregen afwijking - het onthaaljaar werd gevolgd
- o ofwel na voltooiing van het (tweede aansluitende) schooljaar waarin – na verkregen afwijking - het onthaaljaar werd gevolgd.

Aan de hand van dit model maakt de school per schooljaar een overzicht van alle leerlingen die een attest van regelmatige lesbijwoning hebben ontvangen. Dit overzicht ligt op school ter inzage van de verificateur.

De klassenraad van het onthaaljaar formuleert ook een advies met betrekking tot de doorstroom van de leerling naar vervolgonderwijs.

4. Doorstroom naar vervolgonderwijs

Na het doorlopen van het onthaaljaar kan een leerling doorstromen naar vervolgonderwijs. Afhankelijk van zijn leeftijd en zijn leerperspectief kan een leerling ervoor kiezen om door te stromen binnen het secundair onderwijs, naar het volwassenenonderwijs of naar andere opleidings- en vormingsinitiatieven.

4.1. Verdere oriëntering en integratie in het secundair onderwijs

Na het doorlopen van het onthaaljaar wordt de anderstalige nieuwkomer geïntegreerd in het regulier onderwijs, rekening houdend met de reglementaire toelatingsvoorwaarden. De toelatingsklassenraad moet bij de beslissing rekening houden met het advies van de klassenraad van het onthaaljaar. Elke beslissing die afwijkt van het advies moet worden gemotiveerd.

4.2. Overstap naar een gewoon leerjaar van het voltijds secundair onderwijs in de loop van het schooljaar

Indien een leerling in de loop van het schooljaar wenst over te schakelen van het onthaaljaar naar een gewoon leerjaar in het voltijds secundair onderwijs kan de school de afwezigheid in het bewuste structuuronderdeel zelf regulariseren.

5. Berekening van de verschillende pakketten uren-leraar gegenereerd door de organisatie van onthaalonderwijs

5.1. Het specifieke pakket uren-leraar onthaal

Er wordt voor het inrichten van onthaalonderwijs een specifiek pakket uren-leraar toegekend. Voor wat betreft het onthaaljaar gebeurt dit in functie van het aantal anderstalige nieuwkomers. Deze omkadering kan alleen aangewend worden voor de organisatie van het onthaalonderwijs. De scholengemeenschap beslist, indien meerdere scholen van de scholengemeenschap onthaalonderwijs inrichten, hoe de specifieke uren-leraar worden verdeeld over de verschillende scholen met onthaalonderwijs.

In geen geval kan deze omkadering overgeheveld worden naar het jaarlijkse pakket uren-leraar dat toegekend wordt op basis van de telling op 1 februari van het voorafgaande schooljaar.

De specifieke omkadering voor de organisatie van onthaalonderwijs kan wel aangevuld worden met uren afkomstig van het jaarlijkse pakket uren-leraar, inclusief de uren bestemd voor het geven van het vak godsdienst/niet-confessionele zedenleer. Deze laatste uren mogen echter alleen gebruikt worden voor het geven van het vak godsdienst/niet-confessionele zedenleer.

5.1.1. Specifieke omkadering voor het onthaaljaar

Elke contactschool van de scholengemeenschap die in aanmerking komt voor de organisatie van onthaalonderwijs en voor de toekenning van een specifiek pakket uren-leraar, krijgt 2,5 uren-leraar per anderstalige nieuwkomer in het onthaaljaar. Voor elke toename van het absoluut aantal anderstalige nieuwkomers met vier verspreid over de organiserende school of scholen kan het pakket uren-leraar herberekend worden. Voor elke afname van het absoluut aantal anderstalige nieuwkomers met vier verspreid over de organiserende school of scholen moet het pakket uren-leraar herberekend worden.

Iedere school die onthaalonderwijs aanbiedt, brengt AgODi op de hoogte van welke leerlingen zijn ingeschreven door de leerlingen via haar schooladministratiepakket in DISCIMUS te registreren. Het urenpakket voor september en op 1 oktober wordt bepaald op basis van de gegevens in DISCIMUS. De contactschool moet hiervoor geen formulier meer bezorgen aan AgOdi.

Ook leerlingen die na 1 oktober worden ingeschreven, worden geregistreerd in DISCIMUS. De contactschool zal evenwel nog steeds een aanvraag tot herberekening moeten doen.

5.1.2. Extra omkadering voor begeleiding, ondersteuning en opvolging van ex- onthaalleerlingen in het regulier onderwijs en voor expertise-overdracht en –opbouw in het regulier onderwijs m.b.t. ex-onthaalleerlingen

Elke contactschool van een scholengemeenschap en elke school met onthaalonderwijs buiten een scholengemeenschap krijgt 0,9 uren-leraar per regelmatige anderstalige nieuwkomer in het onthaaljaar. Deze middelen worden berekend op basis van het aantal regelmatige leerlingen van het onthaaljaar op de eerste lesdag van februari van het voorafgaande schooljaar. In afwijking hiervan geldt als datum de eerste lesdag van juni van het voorafgaande schooljaar voor zover de programmatie heeft plaats gevonden na de eerste lesdag van februari. Vanaf het daaropvolgend schooljaar geldt de gewone regeling qua tellingsdatum, nl. de eerste lesdag van februari van het voorafgaande schooljaar.

In het geval van organisatie door meerdere scholen binnen een scholengemeenschap worden, op basis van de gemaakte afspraken binnen die scholengemeenschap, deze uren verdeeld over de betrokken scholen.

De betrokken uren-leraar kunnen uitsluitend worden aangewend voor begeleiding, ondersteuning en opvolging van ex- onthaalleerlingen in het regulier onderwijs en voor expertise-overdracht en –opbouw in het regulier onderwijs m.b.t. ex-onthaalleerlingen. Over de concrete besteding van deze specifiek voor ex-anderstalige nieuwkomers gereserveerde uren beslist het schoolteam.

Alleszins moet er gewerkt worden aan het verbeteren van het begrip en de expertise van reguliere leerkrachten in de onthaalschool en in andere scholen door middel van coaching door leerkrachten van het onthaalonderwijs en moet er ook voorzien worden in een goede doorstroming van leerlingeninformatie en in het onderhouden van contacten met de ex-onthaalleerlingen.

5.2. Berekening van de omkaderingsnormen voor het bestuurspersoneel, het onderwijzend personeel en het ondersteunend personeel.

De regelmatige leerlingen van het onthaaljaar worden in aanmerking genomen op 1 februari van het voorgaande schooljaar voor de toepassing van de desbetreffende normen.

Naast het specifieke pakket dat aan de contactschool wordt meegedeeld, verkrijgen alle scholen die onthaalonderwijs organiseren ook een regulier pakket op basis van het aantal anderstalige nieuwkomers dat geteld wordt op 1 februari van het voorafgaand schooljaar.

Het onthaalonderwijs wordt beschouwd als een afzonderlijke administratieve groep en behoort als structuuronderdeel niet tot de eerste, tweede of derde graad.

5.3. Berekening van het pakket uren-leraar voor godsdienst en/of niet-confessionele zedenleer in het onthaaljaar.

Ook in het onthaaljaar moet godsdienst of niet-confessionele zedenleer gegeven worden.

Van het pakket van het onthaaljaar worden voor het onderwijzen van ☐ godsdienst of voor het onderwijzen van niet-confessionele zedenleer uren afgenomen.

Indien er in het onthaaljaar vraag is naar meer dan ☐ godsdienst, worden deze leerlingen voor deze godsdiensten geteld bij de leerlingen van het eerste leerjaar B.

Indien er in de school geen eerste leerjaar B is, worden ze voor deze godsdiensten geteld bij de leerlingen van het eerste leerjaar A. Indien er in de school noch een leerjaar B noch een leerjaar A is, worden ze voor deze godsdiensten geteld bij de leerlingen van de tweede graad.

5.4. Berekening van de werkingstoelagen

Zie <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13123#5-4>

6. Verificatie

6.1. Controle op de (toelatings)voorwaarden en de toegestane afwijkingen

De verificateur gaat na of de leerlingen die het onthaaljaar volgen, voldoen aan de voorwaarden om als 'anderstalige nieuwkomer' beschouwd te worden.

6.2. Tijdstip van de verificatie

1 februari van het voorafgaande schooljaar: telling van het aantal anderstalige nieuwkomers in het onthaaljaar voor de berekening van de werkingstoelagen, de vaststelling van de omkadering voor het bestuurspersoneel, het onderwijzend personeel en het ondersteunend personeel, en het jaarlijkse pakket uren-leraar.

1 oktober of een latere datum van het schooljaar (elke lesdag na 1 oktober) in kwestie: telling van het aantal anderstalige nieuwkomers in het onthaaljaar voor het vaststellen van het minimum aantal anderstalige nieuwkomers en voor de berekening van het pakket uren-leraar voor het onthaalonderwijs.

Bijkomende tellingen: wanneer het absoluut aantal anderstalige nieuwkomers in het onthaaljaar met vier toeneemt of afneemt, worden op vraag van de contactschool de specifieke uren-leraar herberekend.

7. Personeelsaangelegenheden vanaf 1 september 2006

7.1. Inleiding

- *Onthaaljaar*

De lessen Nederlands worden ingericht onder de vakbenaming algemeen vak Nederlands voor nieuwkomers.

- *Overgang naar het reguliere onderwijs*

Voor de ondersteuning en opvolging van anderstalige nieuwkomers na het onthaaljaar, worden aan elke contactschool van de scholengemeenschap 22 extra uren-leraar toegekend.

7.2. De aanstelling van personeel binnen het onthaaljaar

7.2.1. Aanstelling in alle graden van het voltijds secundair onderwijs

Voor de leerlingen is het onthaaljaar niet gebonden aan een graad of onderwijsvorm. Voor de toepassing van de personeelsreglementering moet u de opdrachten van de leraren wel koppelen aan een graad en onderwijsvorm.

De leraren kunnen aangesteld worden voor:

- het algemeen vak Nederlands voor nieuwkomers
- de algemene vakken godsdienst, niet-confessionele zedenleer, eigen cultuur en religie, cultuurbeschouwing
- andere vakken (maximaal 4 uren kunnen door de anderstalige nieuwkomer vrij besteed worden in het onthaaljaar).

Voor de bezoldiging en voor het bepalen van het prestatiestelsel van de leraar of godsdienstleraar wordt de opdracht uitgedrukt in het aantal gepresteerde lessen in een graad en onderwijsvorm. Het schoolbestuur kiest de graad en onderwijsvorm die voor het personeelslid de meest gunstige bezoldiging en prestatiestelsel opleveren.

Het personeelslid bouwt dienstanciënniteit op voor deze aanstelling en het recht op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur (TADD) is van toepassing. Een vastbenoemd personeelslid kan hetzij rechtstreeks hetzij via verlof TAO worden aangesteld in dit onthaaljaar.

7.2.2. Het algemeen vak Nederlands voor nieuwkomers

Het aanleren van de Nederlandse taal aan anderstaligen verschilt fundamenteel van het Nederlands dat onderwezen wordt aan Nederlandstaligen binnen het algemeen vak Nederlands. Dit onderscheid wordt geconcretiseerd door de creatie van het nieuwe algemeen vak Nederlands voor nieuwkomers.

Zolang er geen specifieke basisopleidingen bestaan voor dit vak, worden er geen vereiste bekwaamheidsbewijzen voorzien. De leraren die vóór 1 september 2006 Nederlands gaven in het onthaalonderwijs behouden de mogelijkheid om dit te doen via het vak Nederlands voor nieuwkomers. Hiertoe werden er overgangsmaatregelen getroffen voor het bekwaamheidsbewijs en de weddeschaal.

Zie <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13123#7-2-2-1>

7.3. De aanstelling binnen de extra uren-leraar voor begeleiding, ondersteuning en opvolging van ex-onthaalleerlingen in het regulier onderwijs

In deze extra uren worden leraren of godsdienstleraren aangesteld.

Voor de bezoldiging van het personeel en voor de toepassing van de statutaire rechten en plichten, wordt de opdracht gelijkgesteld met een opdracht van leraar of godsdienstleraar. Het schoolbestuur is ertoe gehouden de meest gunstige keuze te maken voor het personeelslid inzake prestatiestelsel en bezoldiging.

Deze opdracht moet niet noodzakelijk effectief voorkomen in de school.

U kan een tijdelijk personeelslid aanwerven om de betrekking in te vullen, of rechtstreeks een vast benoemd personeelslid aanstellen.

Het personeelslid bouwt dienstanciënniteit op voor deze aanstelling en het recht op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur is (TADD) van toepassing.

Een vastbenoemd personeelslid kan hetzij rechtstreeks hetzij via verlof TAO worden aangesteld in deze extra uren.

7.4. Praktische schikkingen

Met een RL-1 worden opdrachten van personeelsleden aan de hand van volgende codes doorgestuurd:

- AV Nederlands voor nieuwkomers: vakcode 877
- andere opdrachten in het onthaaljaar: vakcode 436
- extra uren-leraar voor begeleiding, ondersteuning en opvolging van ex-onthaalleerlingen in het regulier onderwijs en voor expertise-overdracht en –opbouw in het regulier onderwijs m.b.t. ex-onthaalleerlingen, afgekort tot vervolgtraject:vakcode 880.

8. Extra ondersteuning op het vlak van Nederlands na doorstroom naar het regulier secundair onderwijs

In het voltijds gewoon secundair onderwijs bestaan momenteel al verschillende reguliere instrumenten om ook leerlingen die uit het onthaaljaar komen extra te ondersteunen op het vlak van Nederlands. Zo kunnen er inhaallessen worden georganiseerd of kan er gebruik gemaakt worden van de vrije invulling van het keuze- of complementair gedeelte. Er kunnen ook flexibele leertrajecten ingericht worden voor individuele leerlingen waarmee een alternatief lesprogramma kan worden samengesteld met extra uren Nederlands (ter vervanging van andere programmaonderdelen).

Meer info: zie <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13123>